

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 7/2015-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. januára 2015 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátom JUDr. Gabrielom Blehom, Advokátska kancelária, Martinčekova 16, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 20 C 59/2006 a Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 11 Co 7/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 20 C 59/2006 a Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský

súd“) pod sp. zn. 11 Co 7/2013. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 3. novembra 2014.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom okresného súdu č. k. 20 C 59/2006-366 z 19. marca 2013 bola žaloba sťažovateľa ako žalobcu 1, ale aj ďalších žalobcov 2 – 4 [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „ďalší žalobcovia“) proti žalovanému 1 hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava (ďalej len „žalovaný 1“) a žalovanému 2 Slovenskej republiky – Úradu vlády Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný 2“) o zaplatenie nemajetkovej ujmy zamietnutá. Rozsudkom krajského súdu č. k. 11 Co 7/2013-382 z 8. júla 2014 bol rozsudok okresného súdu potvrdený.

Všeobecné sudy podľa sťažovateľa v odôvodnení rozsudkov ani len nespomenuli, že boli viazané právnym názorom krajského súdu vysloveným v jeho skoršom rozsudku č. k. 11 Co 29/2011-254 zo 17. januára 2012, ktorým bol zrušený skorší rozsudok okresného súdu v časti týkajúcej sa povinnosti žalovaného 1 a žalovaného 2 zaplatiť nemajetkovú ujmu. Vec bola pritom vrátená na ďalšie konanie s tým, že v ďalšom konaní bolo treba vyhodnotiť opätovne dôkazy jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti, znova vo veci rozhodnúť výrokom zodpovedajúcim ustanoveniu § 155 Občianskeho súdneho poriadku a rozhodnutie odôvodniť vo vzťahu k uplatnenej náhrade za nemajetkovú ujmu vo výške po 15 000 € od každého zo žalovaných v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľ je toho názoru, že tým došlo k porušeniu jeho práva na riadne odôvodnenie rozsudku v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podstatou žaloby sťažovateľa a ďalších žalobcov podanej okresnému súdu 14. júla 2006 bola ochrana osobnosti v zmysle Občianskeho zákonníka. Žalovaný 1 a žalovaný 2 tvrdili, že sťažovateľ a ostatní žalobcovia nedoložili doklad preukazujúci, že neprišli o právo bývať v dome vlastným pričinením, resp. že strate práva bývať v dome nemohli účinne zabrániť. Tento doklad je podmienkou zaradenia do zoznamu žiadateľov o mestský nájomný byt a taktiež podmienkou na ubytovanie v ubytovni Fortúna. Z tohto dôvodu žiadosť o mestský nájomný byt nebola zaevidovaná do príslušného zoznamu.

Krajský súd sa stotožnil s názorom okresného súdu v tom, že uplatnené nároky sú premlčané, keďže ide o osobnostné právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje. Podľa sťažovateľa všeobecné súdy nesprávne usúdili, že nárok bol odvodený od zásahu do osobnostných práv, hoci sa to nikde netvrdilo. Sťažovateľ stále tvrdil a tvrdí, že sa domáhal zadosťučinenia za zásah do jeho základných ľudských práv, ktoré sú v zmysle čl. 12 ods. 1 ústavy nepremlčateľné. Aj Najvyšší súd Českej republiky dospel k záveru, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch nepodlieha premlčaniu (sp. zn. 30 Cdo 1542/2003 z 25. septembra 2003). Prax všeobecných súdov Slovenskej republiky však nie je v tomto ohľade jednotná.

Okresný súd a krajský súd sú toho názoru, že sťažovateľ nepreukázal, že došlo k neoprávnenému zásahu do jeho práv, resp. to, že tento zásah bol objektívne spôsobilý privodiť ujmu na chránených právach, ale ani to, že by existovala príčinná súvislosť medzi neoprávneným zásahom a vznikom nemajetkovej ujmy. V skutočnosti bolo ohrozené právo sťažovateľa a ďalších žalobcov na život a dôstojnosť, keďže v období od 1. novembra 2005 do 1. februára 2006, keď žalovaný 1 neposkytol prístrešie a žalovaný 2 zasa účinnú sociálnu pomoc, zamrzlo v bratislavských uliciach vyše 20 bezdomovcov. Žalovaný 1 konal v rozpore s dobrými mravmi, keď tvrdil, že ubytovňa Fortúna v prípade žiadosti o poskytnutie prístrešia vystupuje ako sociálna ubytovňa a vyžaduje splnenie podmienok podľa všeobecne záväzného nariadenia s poukazom na to, že rovnaká ubytovňa v prípade zaplatenia za ubytovanie vo výške 5 500 Sk mesačne sa už neodvoláva na všeobecne záväzné nariadenie (ako sociálna ubytovňa), ale prenajíma svoje priestory ako právnická osoba za cenu určenú podľa komerčných pravidiel. Pritom ubytovňa Fortúna ako právnická osoba nemôže podľa § 2 ods. 1 a § 5 ods. 2 písm. d) zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov podmieňovať poskytnutie ubytovania splnením podmienok uvedených vo všeobecne záväznom nariadení. Príčinná súvislosť medzi neoprávneným zásahom a vznikom nemajetkovej ujmy spočívala práve v tom, že sťažovateľ a ostatní žalobcovia sa uvedeným konaním neúmerne zadlžovali,

lebo ich príjem bol 3 900 Sk, avšak za sociálnu ubytovňu museli uhrádzať 5 500 Sk, hoci im mala byť poskytnutá vecná dávka v hmotnej núdzi.

Sťažovateľ žiada vydať nález v tomto znení:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy(...), právo na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 Dohovoru(...), základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy(...), postupom Krajského súdu v Bratislave, porušené bolo.

Základné ľudské právo sťažovateľa chránené Dohovorom(...), ktorý bol vyhlásený pod č. 209/1992 Zb. podľa čl. 6 odsek 1 Dohovoru o práve na spravodlivé súdne konanie postupom Krajského súdu v Bratislave, porušené bolo.

2. Základné právo [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy(...), právo na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru(...), základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, postupom Okresného súdu Bratislava I, porušené bolo.

Základné ľudské právo sťažovateľa chránené Dohovorom(...), ktorý bol vyhlásený pod č. 209/1992 Zb. podľa čl. 6 odsek 1 Dohovoru o práve na spravodlivé súdne konanie postupom Okresného súdu Bratislava I, porušené bolo.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 33.000,- Eur(...), ktoré je Krajský súd Bratislava povinný vyplatiť do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 33.000,- Eur(...), ktoré je Okresný súd Bratislava I. povinný vyplatiť do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu

5. Krajský súd Bratislava je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 3000 Eur na účet právneho zástupcu(...), do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 11 Co 7/2013-382 z 8. júla 2014 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 20 C 59/2006-366 z 19. marca 2013 čo do zamietnutia žaloby voči žalovanému 1 a žalovanému 2. Podľa názoru krajského súdu treba

v celom rozsahu súhlasiť s odôvodnením rozsudku okresného súdu v zmysle § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. V konkrétnostiach krajský súd poukazuje na tieto závery okresného súdu. Žalovaný 1 pri posudzovaní žiadosti o zaradenie do zoznamu žiadateľov o mestský nájomný byt postupoval v medziach svojich zákonných kompetencií a všeobecne záväzného nariadenia. Skorším právoplatným rozsudkom bola zamietnutá žaloba v časti o uloženie povinnosti žalovaného 1 zaradiť sťažovateľa a ďalších žalobcov do zoznamu žiadateľov o mestský nájomný byt a takýto byt im poskytnúť. V tejto súvislosti sa preto nemôžu úspešne domáhať nároku na nemajetkovú ujmu. Nároky na ubytovanie v zariadení sociálnych služieb zriadených obcou nie sú právne vynútiteľné a o týchto veciach rozhoduje výlučne obec v rámci svojich zákonných kompetencií. Pritom nebolo preukázané akékoľvek diskriminačné konanie voči sťažovateľovi a ďalším žalobcom. Nebola zistená ani príčinná súvislosť medzi namietaným protiprávnym konaním a uplatnenou nemajetkovou ujmu, ktorá sa požadovala najmä pre nevyhovujúce podmienky v ubytovni Fortúna, ako aj v súvislosti s nesplácaním úverov v nebankových subjektoch, neodvedením poisťného zdravotného poistenia atď. V súvislosti s porušením zákona vo vzťahu k hmotnej núdzi sťažovateľa a ostatných žalobcov je podstatné, že vydané rozhodnutia bolo možné preskúmať v rámci správneho súdnictva, čo sa však nestalo. Preto nie je daná aktívna legitimácia ani na osobnostnú žalobu voči žalovanému 1. Nebolo preukázané právne relevantným spôsobom ani len splnenie zákonných podmienok poskytnutia sociálnej pomoci. Rovnako nebolo preukázané ani priznanie postavenia utečenca vo Švajčiarsku. Navyše sťažovateľ a ďalší žalobcovia porušili prevenčnú povinnosť podľa § 415 Občianskeho zákonníka. Hoci od 30. januára 2004 vedeli, že im azyl vo Švajčiarsku nebol priznaný a že budú musieť územie Švajčiarska opustiť, zostali pasívni a nevykonali žiadne opatrenia s cieľom nájsť si vhodnú prácu na Slovensku. Nestarali sa ani o svoju nehnuteľnosť na Slovensku. Napriek tomu výlučnú zodpovednosť za situáciu, v ktorej sa ocitli, prenášajú na žalovaného 1 a žalovaného 2. Vychádzajúc z mesačného príjmu 1 455 švajčiarskych frankov poskytovaných po dobu 5 rokov, nemohli byť v tak ťaživej sociálnej núdzi, ktorá by zabránila zabezpečiť si ubytovanie po návrate na Slovensko formou nájmu vlastnými silami a schopnosťami. V kontexte plnenia prevenčnej povinnosti je nezanedbateľný aj fakt, že sťažovateľ a ďalší žalobcovia pri odchode zo Slovenska vedeli o existencii záložného práva

na nehnuteľnom majetku v dôsledku existencie úveru, na ktoré bolo záložné právo viazané. Napriek tomu neudelili splnomocnenie inej osobe na ich zastupovanie počas neprítomnosti. Ak by tak urobili, s určitosťou by sa dozvedeli o dobrovoľnej dražbe nehnuteľného majetku a mohli by vykonať príslušné právne kroky. V konečnom dôsledku neboli preukázané zákonné predpoklady na priznanie nemajetkovej ujmy. Nebol zistený nezákonný zásah do osobnostných práv sťažovateľa a ostatných žalobcov. V súvislosti s nedostatkom pasívnej legitímácie žalovaného 2 je podstatné, že štát nemôže zasiahnuť do práv jednotlivca na ochranu osobnosti. Zodpovednosť štátu je limitovaná zákonom č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pôvodne bol uplatnený nárok na nemajetkovú ujmu vo výške 100 000 Sk (3 320 €) za obdobie od novembra 2005 do 31. januára 2006 žalobou podanou 14. júla 2006. Návrh na rozšírenie žaloby na sumu 15 000 € bol doručený 1. júna 2010. To znamená, že dvojročná subjektívna premlčacia lehota na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka uplynula 31. januára 2008 a trojročná objektívna premlčacia lehota 31. januára 2009. Nárok v časti prevyšujúcej sumu 3 300 € je preto premlčaný dňom 31. januára 2008. Žalovaným 1 vznesená námietka premlčania bola teda dôvodná.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 20 C 59/2006 pre porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal v tejto časti konania krajský súd v rámci odvolania. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež dodať, že sťažovateľ právo podať odvolanie využil.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 11 Co 7/2013. Túto časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom

prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa názoru ústavného súdu argumentácia všeobecných súdov sa javí ako dostatočná a vyčerpávajúca. Nenesie známky arbitrárnosti, ale ani zjavnej neodôvodnenosti. Skutočnosť, že sťažovateľ má na vec odlišný právny názor, sama osebe nezakladá porušenie označených práv.

Z pohľadu ústavného súdu treba predovšetkým konštatovať, že (ako na to sťažovateľ správne poukazuje) rozhodovacia prax slovenských súdov v otázke premlčateľnosti práva na finančné zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu sa líši od praxe súdov v Českej republike. Slovenské súdy vychádzajú z toho, že ide o právo majetkovej povahy (peňažné plnenie), ktoré podlieha premlčaniu. České súdy zastávajú, ako sa zdá, opačný názor. Z ústavnoprávneho hľadiska možno uviesť, že oba výklady sa javia ako ústavne konformné. Slovenské súdy posudzujú otázku premlčania práva na finančné zadosťučinenie za

nemajetkovú ujmu analogicky podľa § 106 Občianskeho zákonníka, teda v intenciách premlčania práva na náhradu škody.

Argumentácia sťažovateľa v tejto súvislosti, podľa ktorej namietal vždy porušenie základného práva, ktoré je nepremlčateľné (nie teda porušenie osobnostného práva), neobstojí. Základné práva sú naozaj v zmysle čl. 12 ods. 1 ústavy nepremlčateľné. V danej veci však sťažovateľ a ostatní žalobcovia uplatnili pred všeobecnými súdmi právo na peňažnú náhradu za tvrdené porušenie svojich práv ako určitú formu zadosťučinenia.

Uplatnený nárok sťažovateľa je založený na tvrdenom protiprávnom, ba až diskriminačnom postupe žalovaného 1 a žalovaného 2 v súvislosti so zabezpečením bývania pre neho a ďalších žalobcov (ktorí sami ako sťažovatelia v konaní nevystupujú). Pritom z dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, nevyplýva, že by tvrdený nezákonný postup a rozhodovanie žalovaného 1 a žalovaného 2 v rámci správneho konania bol napadnutý mimoriadnymi opravnými prostriedkami (napr. návrhom na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania, protestom prokurátora) alebo v rámci správneho súdnictva. Rovnako je nesporné, že prvá časť žaloby sťažovateľa a ďalších žalobcov, ktorou sa domáhali, aby okresný súd rozhodol o povinnosti žalovaného 1, resp. žalovaného 2 zaradiť ich do zoznamu uchádzačov o pridelenie bytu, bola právoplatne zamietnutá. Neboli teda zistené pochybenia pri vybavovaní žiadosti. Za tohto stavu (ako na to správne poukazujú aj všeobecné súdy) bolo potrebné vychádzať z toho, že postup a rozhodovanie vo veci boli v súlade so zákonom. Za takéhoto stavu nemožno hovoriť o neoprávnenom zásahu do označených práv sťažovateľa.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2015